

A városi társadalmi sokszínűség mint erőforrás – magyarországi szakpolitikák elemzése Budapest példáján

Fabula Szabolcs
Szegedi Tudományegyetem

A városias települések, különösen a milliós népességszámú nagyvárosok, társadalmilag igen komplex és sokszínű térképződmények. Ediverzitás egyes dimenziói negatív jelenségeként értelmezhetők, és az egyenlőtlenségek vizsgálata napjainkban is a városkutatás egyik meghatározó ága. Mindazonáltal az utóbbi időben egyre többen hívják fel a figyelmet a nemzetközi szakirodalomban a társadalmi sokszínűség olyan pozitív aspektusaira, amelyek számottevően hozzájárulhatnak egy városi területen a gazdasági teljesítmény, a társadalmi mobilitás vagy a társadalmi kohézió erősítéséhez.

Magyarország legfőbb társadalmi-gazdasági központjaként és kelet-közép-európai regionális centrumként Budapest számos tekintetben igen változatos társadalmi összetétellel rendelkezik, amely sokszínűségéhez jelentősen hozzájárultak az utóbbi két évtized meghatározó folyamatai (pl. a rendszerváltozás utáni migrációs trendek, a kapitalista fejlődés nyomán növekvő társadalmi-térbeli egyenlőtlenségek, a civil szféra erősödése). Bár a különbségek bizonyos típusai (pl. etnikai összetétel, lakáspiaci viszonyok) a rendszerváltozástól kezdve igen jól dokumentáltak, arra vonatkozóan viszonylag kevés információval rendelkezünk, hogy a társadalmi csoportok keveredése milyen kedvező hatást gyakorolhat a főváros és egyes városrészeinek fejlődésére.

Kutatásom alapvető célja egyrészt felhívni a városok fejlődésében érdekelt szereplők figyelmét a társadalmi sokszínűség erőforrásként való hasznosításának lehetőségére, másrészt bemutatni Budapest esetében a diverzitáshoz fűződő főbb kormányzati elképzeléseket. Ennek érdekében beszámolok a témával kapcsolatos szakirodalmi előzményekről; olyan városkutatási koncepciókról, amelyek elsősorban a sokszínűség pozitív aspektusaira koncentrálnak. Továbbá, megvizsgálom, hogy melyek a domináns elemei a magyarországi és budapesti várospolitikáknak a különböző kormányzati szinteken (országos, fővárosi, kerületi). Saját empirikus kutatásomhoz módszerként kormányzati és nem-kormányzati szereplőkkel készített félig-strukturált interjúkat, valamint várospolitikai dokumentumok (pl. városfejlesztési koncepciók, stratégiák) diskurzuselemzését alkalmaztam.

A vizsgálat a DIVERCITIES (FP7-SSH-2012.2.2-1) nemzetközi városkutatási projekt részét képezi.

Kulcsszavak: társadalmi sokszínűség, várospolitika, gazdasági teljesítmény, társadalmi mobilitás, társadalmi kohézió